

LOYIHALASHTIRISH TASHKILOTLARIDA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI

Buriyev Xakim Toshimovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi
Samarqand Arxitektura va Qurilish Davlat Instituti
“Biznesni boshqarish” kafedrası professori v.b., i.f.n.
ORCID: 0009-0005-9093-3844
E-mail: x.buriyev@samdaqu.edu.uz

Usmonov Ilxom Achilovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi
Samarqand Arxitektura va Qurilish Davlat Instituti
“Biznesni boshqarish” kafedrası professori v.b., t.f.n.
ORCID: 0009-0004-4744-1775
E-mail: ilxomusmanov1955@gmail.com

Murodov Rustam Toxir o‘g‘li

Mirzo Ulug‘bek nomidagi
Samarqand Arxitektura va Qurilish Davlat Instituti
“Biznesni boshqarish” kafedrası o‘qituvchisi
ORCID: 0009-0004-9974-8269
E-mail: murodovrustam99@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada loyihalash jarayonida sifatni ta‘minlash tizimining qurilish tashkilotlaridagi xuddi shunday tizimdan bir qancha farqlari aniqlandi. Ushbu farqlar qurilish loyihasining mahsulot sifatida o‘ziga xosligi hamda loyiha-qidiruv jarayonining xususiyatlaridan kelib chiqadi. Loyiha-qidiruv jarayonida sifatning shakllanish xususiyatlarini e‘tiborga olib, sifatni rejalashtirish yetarlicha samara ko‘rsatmadi. Loyiha-qidiruv tashkilotlarida sifatni boshqarish konsepsiyasini taklif qilish maqsadga muvofiq deb topildi. Sifatni boshqarish kichik tizimning mazmun-mohiyati korxonaning barcha bo‘g‘inlari va bo‘linmalarida loyiha-smeta hujjatlarida me‘yorlardan chetlanishlarni aniqlash va ularning korxonada faoliyatining yakuniy natijalariga ta‘sirini ko‘rsatish bilan ifodalanadi.

Kalit so‘zlar: loyiha sifati, loyiha-qidiruv tashkiloti, sifatni boshqarish konsepsiyasi.

Аннотация

В данной статье выявлен ряд отличий системы обеспечения качества в процессе проектирования от аналогичной системы в строительных организациях. Эти отличия вытекают из специфики строительного проекта как продукта и особенностей проектно-поискового процесса. Планирование качества с учётом особенностей формирования качества в проектно-поисковом процессе оказалось недостаточно эффективным. Считаем целесообразным предложить концепцию управления качеством в проектно-поисковых организациях. Суть подсистемы управления качеством заключается в выявлении

отклонений от норм в проектно-сметной документации во всех подразделениях и отделах предприятия и показе их влияния на конечные результаты деятельности предприятия.

Ключевые слова: качество проекта, проектно-исследовательская организация, концепция управления качеством.

Abstract

This article identifies a number of differences between the quality assurance system in the design process and a similar system in construction organizations. These differences arise from the specifics of the construction project as a product and the characteristics of the design-search process. Quality planning, taking into account the characteristics of quality formation in the design-search process, has not been sufficiently effective. We consider it appropriate to propose a concept of quality management in design-search organizations. The essence of the quality management subsystem is to identify deviations from the norms in the design estimate documentation in all units and divisions of the enterprise and to show their impact on the final results of the enterprise's activities.

Keywords: project quality, project-research organization, concept of quality management.

KIRISH

Loyihalash qurilish mahsuloti sifatining shakllanishida asosiy o‘rin egallaydi, chunki uning asosiy natijasi – bu bino va inshootning jismoniy-abstrakt modeli bo‘ladi. Ushbu holat loyihalash bo‘g‘inining ham murakkabligi, ham ahamiyatini ko‘rsatib beradi. Loyihalash bo‘g‘inining maqsadi – davlat talablarining maksimal darajada binoning modelida bajarilishini ta‘minlashdir. Ko‘rinib turibdiki, qurilish mahsuloti sifati bo‘yicha eng katta mas‘uliyat loyihalash bo‘g‘iniga yuklatiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Sifat menejmenti tizimining iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy qilinishi, avvalo, sifatni boshqarishga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqotlar va amaliy izlanishlar natijasidir. Zamonaviy sifat menejmentining nazariy asoslari bir qator olimlarning asarlarida keltirilgan. Bular: U.Ye. Deming, D. Djuran, K. Isikava, Y. Kano, Ye. Kondo, T. Konti, K. M. Meskon, G. Taguti, A. Fayol, A. Feygenbaum, Dj. Xarington, U. Shuxart va boshqalar [4, 7, 9, 11, 14].

Loyihalash, qurilish sohasida sifatni ta‘minlash masalalariga A. Shreyber, B. Budzulyak, I. Starovoytov, A. Rogov, N. Seleznev, L. Bazilevich, K. Kryukov, I. Xaritonov [5, 12, 13, 15] kabi olimlarning izlanishlari bag‘ishlangan. O‘zbekistonlik olimlardan qurilish mahsuloti sifatini oshirish masalalari M. Ziyayev, A. Djabriyev, M. Ikramov, R. Nurimbetov, I. Usmonov, X. Buriyevlarning asarlarida [1, 2, 3, 6, 8, 10] aks ettirilgan.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida mantiqiy-tarkibiy tahlil, ilmiy adabiyotlarni tanqidiy o‘rganish, tizimli va jarayonli yondashuv, tahlil va sintez, me‘yoriy-huquqiy hujjatlarni

tahlil qilish kabi usullar qoʻllanilgan. Amaliy xulosalarga kelishda shaxsiy kuzatuv va intervyu usullaridan foydalanilgan.

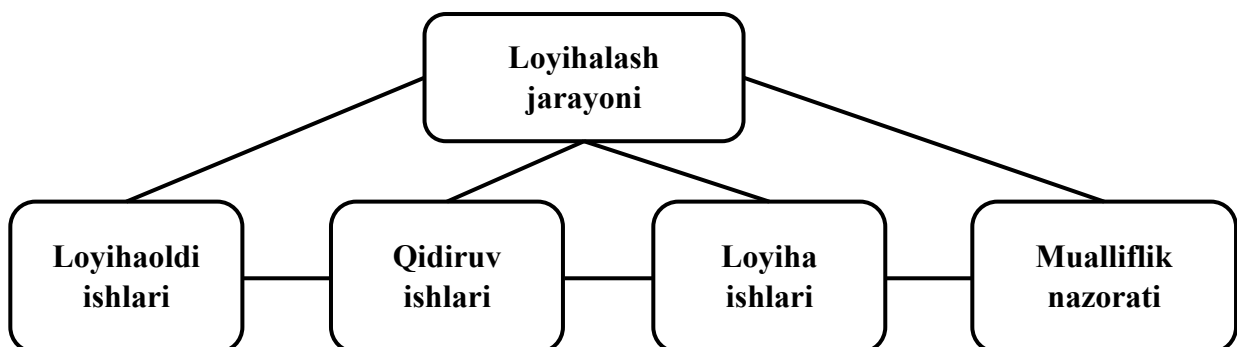
TAHLIL VA NATIJALAR

Investitsion jarayondagi belgilangan vazifaga mos ravishda raqobatbardoshlikni oshirishning sifat tizimi ham har boʻgʻin korxonalari uchun turlicha boʻladi. Amaliy tadqiqotlar koʻrsatishicha, loyiha-qidiruv korxonalarida narx shakllanishi, sifat tizimi, mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi hamda natijada raqobatbardoshlik mezonlari tarmoqning boshqa korxonalaridan katta farq qiladi.

Bunday farqlarning kelib chiqish sabablariga quyidagilarni kiritish mumkin:

- Qidiruv ishlarida dala tadqiqotlari hissasining kattaligi, yaʼni ishlar narxining shakllanishida koʻchma faoliyatning ustuvor ahamiyatga egaligi.
- Loyiha ishlarida ijodiy (intellektual) mehnatning qoʻllanishi. Ushbu xususiyat meʼmorlar va dizaynerlar mehnatini baholashda vaqt meʼyorlaridan foydalanishni murakkablashtiradi.
- Investor va buyurtmachining boʻlajak bino toʻgʻrisidagi tasavvurlari va talablarining oʻzgarish ehtimoli. Ushbu sabab xoʻjalik subyektlarida tegishli mutaxassislarining mavjud emasligi, loyihaga ajratilgan mablagʻning hajmi, loyiha atrofidagi muhitning oʻzgarishiga bogʻliq boʻladi.

Oʻz navbatida, loyiha sifati qurilish mahsuloti sifat darajasini belgilovchi asosiy omillardan boʻlib, asosan loyihaoldi qidiruvlari, muhandislik-qidiruvlari hamda loyihani ishlab chiqish jarayonlarida shakllanadi (1-rasm).

1-rasm. Loyihalashda jarayonli yondashuv sxemasi¹

1-rasmdan loyiha-qidiruv ishlarining nafaqat bir necha bosqichdan iborat boʻlishi, balki har bir bosqichning mohiyati va talab qilinadigan resurslari turlicha boʻlishini aks etgan.

Oʻzbekistonda shakllangan loyiha-qidiruv ishlarini bajarish tizimi asosan ikki turdagi tashkilotlarni oʻz ichiga oladi: keng qamrovli loyiha-qidiruv va ilmiy ishlarni bajaruvchi universal loyiha tashkilotlari hamda kichik hajmdagi sodda obyektlarni loyihalashtiradigan kichik tashkilotlar. Ushbu tizimda alohida guruh sifatida muhandislik-qidiruv tashkilotlari ajralib turadi.

¹ Muallif ishlanmasi

Investitsion-qurilish bozorining jozibadorligining oshishiga ko'plab xo'jalik subyektlari kirib kelishi sabab bo'ladi. Yuqori malakali, katta tajribaga ega bo'lgan korxonalar bilan bir qatorda, bozorga yangi tuzilgan va tegishli kompetentlikka ega bo'lmagan kichik biznes subyektlari ham kirib kelishi raqobat muxitini shakllantiradi.

Buning ijobiy tomonlari bilan birga, qurilish mahsuloti sifatining pasayishi kabi salbiy oqibatlar ham kuzatilishi mumkin.

Loyiha tashkilotlarida xalqaro sifat standartlariga asoslangan konsepsiyani joriy qilish mintaqaviy qurilish kompleksida yagona sifatni boshqarishning integrallashgan tizimini yaratishda muhim o'rin egallaydi.

Loyihalash jarayonida sifatni ta'minlash tizimi qurilish tashkilotlaridagi tizimdan bir qancha farqlarini e'tiborga olish lozim bo'ladi. Ushbu farqlar qurilish loyihasining mahsulot sifatida o'ziga xosligi hamda loyiha-qidiruv jarayonining xususiyatlaridan kelib chiqadi. Ma'lumki, qurilish loyihasi sifat ko'rsatkichlari nuqtai nazaridan quyidagi xususiyatlarga ega:

- Qurilish loyihasi tayyor mahsulot sifatida undagi me'moriy-konstruktiv yechimlarining mukammalligi bilan baholanadi. Bo'lajak obyektning loyihada mujassamlashgan funksional va boshqa xossalari qurilish loyihasining sifatini tashkil qiladi.

- Qurilish loyihasining sifatini baholash maxsus ekspertlarning taklif etilishini talab qiladi. Loyihaning sifatini baholashni buyurtmachi ekspertiza tashkilotiga topshiradi va uning xulosasi yakuniy baho bo'lib qabul qilinadi.

- Qurilish loyihasining sifatini baholash mahsulot buyurtmachiga topshirish bilan tugallanmaydi, balki qurilish ishlarini bajarish davrida ham davom etadi. Qurilish ishlarida mualliflik nazoratining samaradorligi loyiha sifatining ajralmas elementi bo'lib qabul qilinadi.

- Qurilish loyihasining sifatini baholashda odatda sifat ko'rsatkichlari bilan emas, balki loyihaning tarkibiy qismlariga qo'yiladigan talablarga va ularning o'zaro muvofiqligiga erishishga e'tibor beriladi. Qurilish obyektlari sifatini baholashda an'anaviy sifat ko'rsatkichlari qo'llaniladi, ya'ni funktsionallik, mustahkamlik, ishonchlilik, ta'mirlashga moyillik, qulaylik va hokazolar.

Qurilish loyihasiga kelsak, me'moriy yechimning istiqbolligi, hisoblarning to'g'riligi, loyihaning to'liqligi, narxning asoslanganligi, SHNQ talablarining bajarilganligi kabi ko'rsatkichlar birinchi o'ringa chiqadi.

Ushbu ko'rsatkichlar tizimi sifatning shakllanishi va boshqarilishining o'ziga xos tamoyillarga tayanadi:

1. Loyiha-smeta hujjatlarining shaharsozlik me'yorlari va qoidalariga to'liq moslashtirilishi. Ko'p jihatdan ushbu tamoyilning ta'siri loyihada xato va kamchiliklarga sabab bo'ladi. Masalan, me'moriy yechim noyob bo'lgani bilan chizmalarni rasmiylashtirishdagi xatolar uning qoniqarsiz baholanishiga asos bo'lishi mumkin;

2. Loyiha-qidiruv ishlarida shaxsiy mas'uliyatning ahamiyatliligi. Har bir chizma, hisob yoki yechim uchun alohida xodimning shaxsiy mas'uliyati sifatini boshqarishda

katta o‘rin egallaydi, shu bilan tayyor loyihadagi xatolar personallashtiriladi, ya‘ni javobgar shaxs aniq bo‘ladi;

3. Sifat nazoratining ko‘p pog‘onaligi. Loyiha-smeta hujjatining har bir elementi (hisob, chizma, yechim) bir necha bosqichli nazoratdan o‘tadi: ijrochining o‘zini-o‘zi nazorat qilishi, katta mutaxassis yoki bo‘lim boshlig‘i tomonidan tekshirish, loyihaning bosh me‘mori yoki muhandisi tomonidan tekshirish, loyiha tashkiloti rahbari tomonidan nazorat qilish.

Ushbu tamoyil chizmaning qayta-qayta bajarilishi asosida sifatni ta‘minlashning usuli hisoblanadi. Shu bilan birga, loyiha-qidiruv jarayonida sifatning shakllanish xususiyatlariga quyidagilarni kiritish maqsadga muvofiq bo‘ladi:

- Loyiha-qidiruv jarayoniga nisbatan qisqa vaqt ajratilishi. Buyurtmachi uchun qurilish uchun yer ajratilishi bilan investitsiyalarni o‘zlashtirish davri boshlanadi, uning muddati esa investitsiya jarayonining samaradorligini belgilaydi. Shu munosabat bilan qurilish loyahasini tezkor tayyorlash va pudratchiga topshirish zarurati tug‘iladi. Bu holatda buyurtmachi oldida ikkita mazmunan qarama-qarshi vazifa vujudga keladi: bir tomondan bo‘lajak obyektning qurilish loyihasi mukammalligini ta‘minlash, ikkinchi tomondan esa loyihani tezroq qo‘lga kiritish va pudratchiga yetkazish. Ushbu xususiyat loyihalash tashkiloti oldiga jadal harakat qilish vazifasini qo‘yadi. Aksariyat loyihalash jarayonlari vaqt yetishmasligi sharoitida bajarilishini amaliyot ko‘rsatib kelmoqda.

- Loyiha-qidiruv jarayonining kompleksligi. Mazkur jarayon bir qancha o‘zaro integratsiyalashgan bosqichlardan iborat bo‘lib, nazariy jihatdan ularning optimal ketma-ketligini belgilashning imkoni yo‘q, chunki barcha bosqichlar o‘zaro bog‘liq bo‘ladi. Shuning uchun loyiha tashkilotlarida bitta obyekt ustida ishlash uchun bir vaqtning o‘zida bir necha yo‘nalishdagi mutaxassislar jalb qilinadi.

- Loyiha sifatining shakllanishida inson omilining katta ta‘siri. Mutaxassislarning malakasi, kasbiy kompetentligi va tajribasi ko‘p jihatdan loyihalash jarayonining samaradorligini belgilab beradi.

- Loyihalash jarayonida shaharsozlik kengashi, buyurtmachi va manfaatdor tashkilotlar tomonidan qo‘yiladigan talablarni bajarish sharti me‘moriy-konstruktiv yechimlarda va loyiha qismlarini bajarishda takrorlanish va tuzatishlarga olib keladi. Xuddi shunday, qurilish ishlari davrida ham loyihaga ayrim o‘zgartishlarning kiritilishi takroriy ish operatsiyalariga sabab bo‘lishi mumkin.

Yuqoridagi o‘ziga xos jihatlar loyiha-qidiruv jarayonlarining sifatini boshqarish tizimiga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Obyektiv sabablarga ko‘ra, qurilish loyahasining sifatini ta‘minlash har bir chizma va hisobning bir necha bor tekshirilishiga asoslangan tizimning shakllanishiga olib keladi.

Loyihalashning an‘anaviy ishlab chiqarish jarayonidan asosiy farqi shundaki, boshqaruv tuzilmasi xodimlarning aksariyat vaqtini bajarilgan ishni o‘zaro tekshirish va to‘g‘riligini tasdiqlashga bag‘ishlaydi. Bunday tekshirish yo‘nalishlariga loyiha qismining obyektning me‘moriy konsepsiyasiga mos kelishi, unda ShNQ talablarining bajarilishi, texnik tartibga solish talablarining bajarilishi, to‘liqligi va rasmiylashtirilishi kiradi.

Loyihani bajarishdagi vakolatlardan kelib chiqqan holda mutaxassislarga ushbu yoʻnalishlarga mos ravishda tekshirish vazifalari yuklatiladi. Ushbu tizimning mavjudligi tayyor loyihada xatoliklar va nuqsonlarning oldini olishga xizmat qiladi.

Amaldagi sifatni boshqarish tizimi kuchayib borayotgan raqobat sharoitida qoʻyilgan talablarga javob bermaslik xolatlar mavjud. Yuqorida koʻrsatilgan tizimli sabablar tufayli loyiha-smeta hujjatlarining qurilish davrida bir necha bor oʻzgarishiga olib kelmoqda. Natijada, aksariyat loyihalar ekspertiza yakunlari boʻyicha qayta koʻrib chiqishga yuborilmoqda, loyihaning smeta narxi qayta koʻrib chiqilmoqda, qurilish ishlarini bajarishda barqarorlik buzilmoqda. Bu esa yakuniy qurilish mahsuloti sifatiga salbiy taʼsir koʻrsatmoqda. Qurilish mahsulotining sifatini tubdan oshirish uchun yuqoridagi barcha loyiha-qidiruv tashkilotlarida sifatni boshqarish tizimlari faoliyatini qayta tashkil qilish zarur.

Olib borilgan ilmiy izlanishlar loyiha-qidiruv tashkilotlarida sifatni boshqarish konsepsiyasini takomillashtirishga imkon berdi. Mazkur ilmiy-uslubiy konsepsiya xatolar va kamchiliklarning sabablarini boshqarishni koʻzda tutadi, yaʼni loyiha-smeta hujjatlarining sifatini boshqarishdan loyihalash jarayoni sifatini boshqarishga oʻtish. Taklif qilinayotgan konseptual model boʻyicha alohida elementlarni koʻrib chiqamiz:

- Loyiha tashkilotlarining sifat sohasidagi strategiyasi mintaqa qurilishida sifatni boshqarish strategiyasiga muvofiqligini tasdiqlashi taʼminlanadi. Bunda loyiha tashkilotlarining missiyasi, maqsadlari, sifat siyosati va qoʻllaniladigan protseduralari boʻyicha yondashuvlarning bir xilligi taʼminlanishi lozim. Bu esa qurilishda sifatni oshirishning umumiy strategiyasiga bogʻliq boʻladi.

- Xalqaro va milliy sifat hamda ekologik standartlar talablari, shuningdek, manfaatdor tomonlarning loyiha mahsulotiga qoʻyiladigan shartlarining tartiblanishiga oid uslubiy yondashuv majburiy talablarning umumlashtirilishi, birlashtirilishi va aniq meʼyorga keltirilishini talab qiladi. Bunda loyihalananayotgan obyektlarning funksional maqsadlariga qarab barcha talablarni bitta hujjat shakliga keltirish maqsadga muvofiq boʻladi. Pudrat shartnomasining mazmuni xalqaro talablarga mos holatga keltirilishi lozim boʻladi, yaʼni loyiha ishlariga buyurtmani kengaytirilgan holda, barcha tafsilotlari aniq ifodalangan holga keltirish zarur. Bugungi kunda loyihalashda topshiriqning standart shakli qoʻllanilmoqda, unda meʼyoriy va standartlar talablariga faqat iqtiboslar keltiriladi, ushbu loyihaning oʻziga xosligi boʻyicha talablar esa mavhum boʻlib qoladi. Natijada “loyihaning sifati” tushunchasi noaniq boʻlib qolmoqda.

- Loyiha topshirigʻiga nafaqat buyurtmachining manfaatlari, balki qurilish tashkilotlari, ekspluatatsion tashkilotlar, oʻrab turuvchi mahalliy tashkilotlar va boshqalarning talablari kiritilishini taʼminlash lozim. Ayniqsa, ekologik talablarni loyiha ekspertizasi bosqichidan loyiha topshirigʻi bosqichiga oʻtkazish muhim masala hisoblanadi.

- Loyiha tashkilotlarida sifatni boshqarish tizimining tarkibiy elementlaridan biri — bu sifat menejmenti tizimining rasmiy tuzilmasidir. Amaliyotda ushbu tuzilma bir qancha majburiy hujjatlar va ichki nizomlardan iborat boʻladi. Ushbu hujjatlar loyiha-qidiruv tashkiloti faoliyati, boʻlimlar va xodimlarning xizmat vazifalari va ularning

bajarilishi, vaqt va sifat me'yorlari, sifat ko'rsatkichlari va ularni baholash tartibiga oid bo'ladi. Mazkur tizimning maqsadlaridan biri — tashkilotning iqtisodiy natijalarini yaxshilash, ortiqcha xarajatlarning oldini olish va korxonaning iqtisodiy-moliyaviy ko'rsatkichlar tizimi bilan bog'liqligini ta'minlashdir.

- Korxonaning sifat menejmenti tizimining faol harakatlarga yo'naltirilgan bir qancha alohida elementlarini o'zaro bog'liq holda tadqiq qilish lozim bo'ladi. Bularga ishlab chiqarish faoliyatida vujudga keladigan ichki nuqsonlar va texnik-texnologik talablarga mos kelmasliklarning statistikasini yuritish, sifat nazorati va tejamli ishlab chiqarish kichik tizimi, ishlab chiqarishda sifatni uzluksiz oshirib borish kichik tizimi kiradi.

Korxonaning sifat menejmenti tizimida eng muhim axborot manbai bo'lib, nuqsonlarni aniqlash, ro'yxatga olish va tartiblashtirishdan iborat bo'lgan ichki nuqsonlar va texnik-texnologik talablarga mos kelmasliklarning statistikasini yuritish kichik tizimi xizmat qiladi. Ushbu kichik tizimning mazmun-mohiyati korxonaning barcha bo'g'inlari va uchashtalarida barcha me'yorlardan chetlanishlarni aniqlash va ularning korxonaning faoliyatining yakuniy natijalariga ta'sirini ko'rsatish bilan ifodalanadi. Aksariyat hollarda chetlanishlar ishlab chiqarish jarayoni va tayyor mahsulotdagi nuqsonlarda namoyon bo'ladi. Mazkur kichik tizimda asosiy o'rinni korxonaning shakllangan sifat bo'yicha axborot oqimlari egallaydi. Ushbu oqimlar kelib qo'shiladigan nuqtada nuqsonlar tartiblanadi, raqamlashtiriladi va boshqaruv ta'sirlarining optimal yechimlari taklif qilinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, sifat bo'yicha axborot to'plash, saralash va qayta ishlash vazifasini sifat nazorati va tejamli ishlab chiqarish kichik tizimi bajaradi. Ushbu kichik tizim o'zida ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonida sifatni nazorat qilish usullari va vositalarini, resurslar tejamkorligini joriy qilish uslubiyatini, sifat nazorati natijalarini baholashni mujassamlashtiradi.

Loyiha-qidiruv tashkilotlarining raqobatbardoshligini oshirish butun investitsion-qurilish zanjiri uchun muhim vazifa hisoblanadi. Ekspertlarning fikr-mulohazalariga tayanadigan bo'lsak, sifat menejmenti tizimini tom ma'noda shakllantirish va rivojlantirish qurilish mahsuloti raqobatbardoshligini oshirishda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Buriyev X.T. Qurilish sanoati korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishning ilmiy-uslubiy asoslari // Monografiya. 2024. 130 b.
2. Buriyev X.T., Usmonov I.A. Qurilish sohasida loyiha ishlari sifatini tadqiq qilish xususiyatlari // SILK ROAD 3. International Scientific Research Congress. 2024, 783–790 b.
3. Nurimbetov R.I. Zamonaviy sifat menejmenti tizimi va uni joriy etish masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. № 3, 2021. 71–80 b.

4. Shewhart W.A. Statistical Methods from the Viewpoint of Quality Control. University of Illinois, 1939.

5. Будзуляк Б.В., Селезнев Н.Ф. Инновационные подходы к организации системы контроля качества строительства: от технического задания на проектирование до реализации проекта // Трубопроводный транспорт: теория и практика. 2016. С. 151–154.

6. Буриев Х.Т., Усманов И.А. Пути совершенствования организационно-экономического механизма повышения качества строительства: монография. Ташкент, 2020.

7. Деминг У.Э. Некоторые аспекты статистической логики в управлении качеством: пер. с англ. Ч.1 // Методы менеджмента качества. 2020. № 1. С. 48–55.

8. Джабриев А.Н., Зияев М.К. Управление качеством домостроительной продукции в условиях перехода к рыночным отношениям. Т.: Фан, 1998. – 112 с.

9. Джуран Д.М. Как следует понимать качество? Основопологающие концепции для практики управления // Методы менеджмента качества. 2020. № 4. С. 20–26.

10. Икрамов М.А. Стимулирование роста конечных результатов деятельности промышленных предприятий в условиях рыночных отношений: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.05. Санкт-Петербург: Инж.-экон. ин-т, 1992.

11. Исикава К. Японские методы управления качеством: Сокр. пер. с англ. / Науч. ред. и авт. предисл. А.В. Гличев. – М.: Экономика, 1988. – 215 с.

12. Крюков К.М., Аль-Тулаихи М. Особенности проблематики качества проектирования и строительства высотных зданий // Инженерный вестник Дона. 2020, № 3.

13. Старовойтов И.М., Рогов А.А. Управление качеством в сфере промышленного и гражданского строительства на стадии проектирования // 2019. С. 380–384.

14. Фейгенбаум А.В. Качество — фундаментальный способ управления // Методы менеджмента качества. 2020. № 8. С. 38–42.

15. Харитонов И.М., Соолятэ А.Ю., Шулимов А.Б. Управление проектами [Электронный ресурс]. — Международный институт менеджмента.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, iyun, 6-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710. ГОСТ 7.56-2002** " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**